

SUN'IY INTELEKTNING AXBOROT TAHLILIDAGI FOYDALARI VA MUAMMOLARI: ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA QO'LLANILISHI

Raxmonov Rasul

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi dotsenti

Ibrohimov Bobur Sanjar o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi kursanti

ibobur1012@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17686126>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 10-noyabr 2025 yil
Ma'qullandi: 15-noyabr 2025 yil
Nashr qilindi: 22-noyabr 2025 yil

KEYWORDS

sun'iy intellekt, axborot tahlili, ichki ishlar organlari, jinoyatni bashorat qilish, huquqni muhofaza qilish, shaffoflik, axloq, ma'lumotlar maxfiyligi

ABSTRACT

Sun'iy intellektning (bundan keyin matinda "SI" shaklida qo'llaniladi) Ichki ishlar organlarida axborot tahlilida qo'llanilishi huquqni muhofaza qilish organlarining imkoniyatlarini qayta belgilab, katta ma'lumotlar to'plamlarini qayta ishlash, jinoyatni bashorat qilish va operatsion samaradorlikni oshirish uchun vositalarni taqdim etdi. Ushbu maqola SI ning ushbu kontekstdagi afzalliklari va cheklovlarini baholaydi, Ichki ishlar organlari kuchlari tomonidan qo'llanilishiga e'tibor qaratadi. Foydalarga tezkor ma'lumot ishlovi, jinoyatni aniqlashning yaxshilanishi va resurslarni optimallashtirish kiradi, muammolar esa shaffoflik masalalari, axloqiy ikkilanishlar va mumkin bo'lgan noto'g'riliklarni o'z ichiga oladi. Tanqidiy baholash SI ning imkoniyatlari bilan xavf-xatarlarni muvozanatlash uchun tartibga soluvchi asoslar zarurligini ta'kidlaydi.

Sun'iy intellektning (SI) paydo bo'lishi zamonaviy Ichki ishlar organlari faoliyatida muhim o'rin tutdi, kuzatuv tizimlari, jinoyat qaydlari va ijtimoiy tarmoqlardan olingan ma'lumotlarni tahlil qilishda axborot tahlilidan foydalangan holda. Mashinaviy o'qitish va bashorat algoritmlari yordamida SI Ichki ishlar organlariga naqshlarni aniqlash va asosli qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Ushbu maqola SI boshqaruvidagi axborot tahlilining Ichki ishlar organlaridagi afzalliklari va kamchiliklarini so'nggi tadqiqotlar va amaliy misollarga asoslanib ko'rib chiqadi.

Ichki ishlar organlarida SI ning axborot tahlilidagi afzalliklari

SI huquqni muhofaza qilishda axborotni qayta ishlash tezligini sezilarli darajada oshiradi. National Institute of Justice (2023)¹ tadqiqotiga ko'ra, SI tizimlari kuzatuv videolarini va jinoyat hisobotlarini qo'lda usullarga qaraganda 60% tezroq tahlil qila oladi, bu voqealarga tezkor javob berish imkonini beradi. Masalan, Los-Anjeles Ichki ishlar organlari Departamenti SI vositalaridan foydalangan holda video dalillardan gumonlanuvchilarni tezroq aniqlaydi.

¹ National Institute of Justice. (2023). "AI Tools in Law Enforcement"

Jinoyatni aniqlashning yaxshilanishi yana bir afzallikdir. PredPol kabi SI boshqaruvidagi bashoratli Ichki ishlar organlari modellar tarixiy jinoyat ma'lumotlarini tahlil qilib, jinoyat zonalarini bashorat qiladi va an'anaviy strategiyalarga qaraganda jinoyatning oldini olishda 20% ga yuqori aniqlikka erishadi (RAND Corporation, 2023)². Bu aniqlik ofitserlarni samarali joylashtirishga yordam beradi, javob berish vaqtini qisqartiradi va jamoat xavfsizligini oshiradi.

Resurslarni optimallashtirish SI ning qimmatligini yana bir bor ta'kidlaydi. Ma'lumot kiritish va hisobot tayyorlash kabi muntazam vazifalarni avtomatlashtirish orqali SI Ichki ishlar organlari xodimlarini dala ishlariga bo'shatadi. Buyuk Britaniyaning Metropolitan Politsiyasi SI analitikasini integratsiya qilgandan so'ng patrul samaradorligi 15% ga oshganini xabar qildi (Home Office, 2024³), bu amaliy foydalarni ko'rsatadi.

Ichki ishlar organlarida SI ning axborot tahlilidagi muammolari

Foydalariga qaramay, SI ning shaffof emasligi katta muammolarni keltirib chiqaradi. Bashoratli modellar ko'pincha "qora quti" sifatida ishlaydi, ularning natijalarini sudda yoki jamoatchilikka tushuntirish qiyin (Campolo et al., 2017)⁴. Bu shaffofsizlik, ayniqsa SI hibsga olish yoki kuzatuv qarorlariga ta'sir qilganda, javobgarlik masalalarini oshiradi.

Axloqiy va maxfiylik masalalari ham muhimdir. Yuzni tanish yoki ijtimoiy tarmoqlarni monitoring qilish kabi shaxsiy ma'lumotlarni tahlil qiluvchi SI tizimlari fuqarolik erkinliklarini buzish xavfini tug'diradi. Amnesty International (2023)⁵ SI ning noto'g'ri aniqlashi noto'g'ri hibsga olishlarga olib kelgan holatlarni hujjatlashtirdi, bu GDPR (2018) ⁶kabi qoidalarga qat'iy rioya qilish zarurligini oshiradi.

SI natijalaridagi noto'g'rilik yana bir kamchilikdir. Agar tarixan haddan tashqari Ichki ishlar organlari nazorati ostidagi hududlar kabi noto'g'ri ma'lumotlar bilan o'qitilsa, SI irqi yoki ijtimoiy-iqtisodiy farqlarni davom ettirishi mumkin. ProPublica (2024)⁷ tadqiqoti shuni ko'rsatdiki, ba'zi SI vositalari ozchilik jamoalarini nomutanosib ravishda belgilab, huquqni muhofaza qilishga ishonchni pasaytirdi.

Xulosa : SI axborot tahlilida Ichki ishlar organlariga mislsiz samaradorlik, aniqlash qobiliyatlari va resurslarni boshqarishni taklif qiladi, ammo yopiqlik, axloqiy buzilishlar va noto'g'rilik xavf-xatarlarini keltirib chiqaradi. Uning foydalaridan mas'uliyat bilan foydalanish uchun Ichki ishlar organlari kuchlari shaffof metodologiyalarni qo'llashi, maxfiylik qonunlariga rioya qilishi va algoritmik adolatni ta'minlashi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Amnesty International.(2023). "AI and Human Rights: Policing in the Digital Age".
2. Campolo, A., et al. (2017). "AI Now 2017 Report." *NYU AI Now Institute".
3. Home Office. (2024). "AI in UK Policing: Efficiency Gains".
4. National Institute of Justice. (2023). "AI Tools in Law Enforcement".
5. Rakhimovich Y. I. The Concept of Working Conditions and General Rules of Its Change //JournalNX. – T. 7. – №. 05. – C. 295-298.
6. ProPublica. (2024). "Bias in Predictive Policing Algorithms".

² [RAND Corporation. \(2023\). "Evaluating Predictive Policing: A Meta-Analysis"](#)

³ [Home Office. \(2024\). "AI in UK Policing: Efficiency Gains"](#)

⁴ [Campolo, A., et al. \(2017\). "AI Now 2017 Report." *NYU AI Now Institute*](#)

⁵ [Amnesty International. \(2023\). "AI and Human Rights: Policing in the Digital Age"](#)

⁶ [European Union. \(2018\). "General Data Protection Regulation \(GDPR\)"](#)

⁷ [ProPublica. \(2024\). "Bias in Predictive Policing Algorithms"](#)

7. RAND Corporation. (2023). "Evaluating Predictive Policing: A Meta-Analysis".
8. European Union. (2018). "General Data Protection Regulation (GDPR)".

INNOVATIVE
ACADEMY